

FORENINGEN RIO MIRA

1987 — 2012



Feriekollektivet Rio Mira
25 år på Quinta do Bogalho
ved floden Rio Mira og Odemira i Alentejo, Portugal

REDAKTIONELT

Karin West Thomsen 151 (ansvarshavende)

Finn Gunst 69

Jørgen Lycke 193

Martin Jespersen 10

Vagn P. Andersen 106



Foreningen Rio Mira

www.riomira.dk

1. April 2012

Foreningens historiegruppe har igennem det sidste år arbejdet med ideen om at lave et Jubilæumsskrift. Der har været afholdt en del møder i historiegruppen og med de øvrige medlemmer af foreningen, hvor vi har drøftet mulighederne for bladets indhold. Omkring halvdelen af foreningens medlemmer har medvirket i disse møder. Enkelte af de indkomne indlæg har vi måttet redigere. Redaktionen takker for interessen og artiklerne.

Formand historiegruppen

Karin West Thomsen

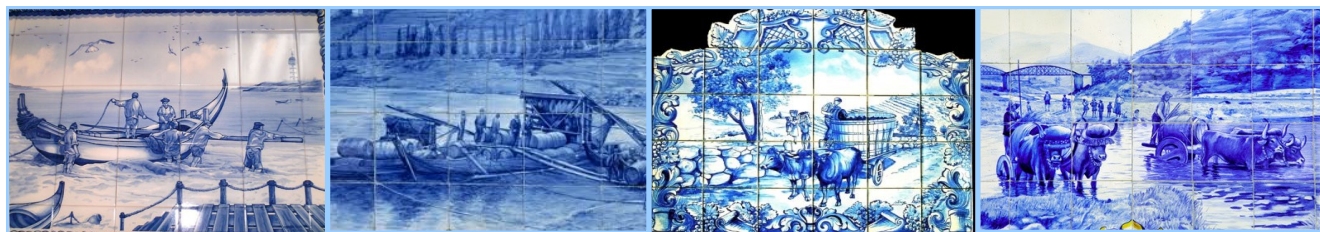
Forsidebillede: Finn Albrechtsen 153
Bagsidebillede: Vagn P. Andersen 106



Foto: Karin West Thomsen 151

INDHOLD

FORORD ved Ole Jørgensen	4
EN SLAGS FORHISTORIE, John Christensen	5
DA QUINTA DO BOGALHO BLEV TIL ASSOCIAÇÃO RIO MIRA, Per Midholm	8
FRA DRØM TIL VIRKELIGHED, Vagn P. Andersen	10
DA DEN NYE GODSEJER KOM TIL QUINTAEN, Martin Jespersen	14
BREV FRA MARTIN TIL NARDO, redigeret ved Jørgen Lycke	18
FRA FINN GUNSTS DAGBØGER..., Finn Gunst	20
JOSE'S HISTORIEN OM TIDEN FØR OS..., José dos Santos	22
FORÅRET 1987 OG FORENINGENS FØDSEL, Vagn P. Andersen	24
10 ÅRS JUBILÆET, Anne-Marie Schmidt	28
ANEKDOTER FRA DYRENES VERDEN, Marianne Agner	29
DE ANSATTE I FORENINGEN, Karin West Thomsen	32
LANDSKABSGRUPPENS SAMARBEJDSPARTNERE, Louise Emcken	36
OM BIRGITTE CARLSEN, Julie Carlsen	36
THOMAS OG NARDO, Vagn P. Andersen	38
LIVET PÅ QUINTAEN, Rudy Hollender	41
MIN VEJ MOD RIO MIRA, Egon Netenjakob	43
MODTAGELSE SOM NY, Hugo Bai Andersen	46
MALERKURSUS PÅ QUINTAEN, Karin West Thomsen	47
FADOAFTEN PÅ QUINTAEN, Hugo Bai Andersen	51
LEJRSKOLEN DER BLEV TIL PÅ TRODS, Karin West Thomsen	52



AZULEJOS - PORTUGISISKE KAKLER

FORORD

Foreningens formål er at skabe et fysisk, socialt og kulturelt fællesskab og fremme mellemfolkelige relationer.

Foreningen bygger på basisdemokrati og medlemmernes aktive deltagelse, hvor alle yder efter evne.

Vi vil fortsat være et fristed for mennesker, der ønsker et sted, hvor de kan udfolde sig inden for de vide rammer, der er baggrund for foreningens virke.

Vi skal fortsat være i dialog med det omgivende samfund i Portugal.

Vi skal fortsat sørge for et sted, hvor medlemmerne kan have et socialt samvær tillige med et privatliv.

Vi skal løbende holde bygninger, faciliteter samt landskab i en god forfatning.

Fremadrettet er det vigtigt, at vi kan tiltrække nye og yngre medlemmer, således at der også fremover er et sted som Rio Mira. Dette er om muligt det vigtigste for foreningens overlevelse. Så det er enten op til optagelsesudvalget – eller muligvis skulle der nedsættes en ad hoc gruppe, med udelukkende det formål at komme med tanker og ideer til, hvordan foreningen bliver mere attraktiv for yngre medlemmer – dem under fyrrer.

Vi skal også fremadrettet sørge for at udvikle det sociale og kulturelle samvær både indbyrdes i foreningen men også i forhold til Odemira og omegn. Her er dette års malerkursus et godt eksempel.

Vi har i år fået etableret en forbindelse til Strandmølleskolen, som ligger meget tæt op ad vor formålsparagraf, hvad angår det mellemfolkelige. Dette besøg, som løb af stabelen i oktober 2011, kan give os et fingerpeg – om der er noget, vi skal gøre fremover – og om foreningen kan rumme dette.

Hvad angår bygninger og landskab er der mange projekter i støbeskeen og ønsker fra medlemmer, så de aktive medlemmer i foreningens forskellige aktive grupper får også nok at gøre fremover – så der må til stadighed foregå en prioritering af de enkelte opgaver i Gruppen for Fysisk Planlægning.

Angående økonomien i foreningen, så er der meget fokus på dette område – og det er også nødvendigt – også at se på alternative muligheder for indtjening, således at vi har den økonomiske styrke til at imødekomme de forventninger, der er fra foreningens medlemmer nu og i fremtiden.

Formand for Administrationsgruppen
Ole W. Jørgensen



En slags forhistorie

Historien findes ikke. Den skabes af historikerne.



Drømmen.

"Hvem der fik denne drøm, vides ikke. Men der er én, der kan leve sin drøm ud. Drømmeren har fået andre drømmere til at drømme. Drømmen om et sted, der kan drømmes om..."

Ovenstående linjer kan læses i LEDEREN i *Formidlingsorganet* RIO MIRA Nr. 1 ÅRGANG 1 Den 29. september 1987.

Hvordan man fandt frem til dette drømmested, kunne tage sin begyndelse i kølvandet af Revolutionen i 1974 i Portugal, hvor Salazar blev smidt på porten.

Ultrakort fortalt:

"Nellikerevolutionen", som revolutionen blev kaldt, havde afkolonialisering og kommunisme på programmet, men efter en kort blomstrende periode blev det Centrum og socialdemokratiet (Soares), der vandt, hvorefter revolutionen blev rullet tilbage med manipulerende og barske metoder (mord).

Disse og andre omstændigheder bidrog til, at der i de omkringliggende lande opstod solidaritetsbevægelser med – især – Alentejos landarbejdere (landbrugskooperativerne), som havde overtaget de store landejendomme (Latifundas) samt med skibsværftsarbejderne i Setúbal og Lissabon.

Den portugisiske venskabsforening.

Nogle danskere, som havde besøgt og arbejdet i et landbrugskollektiv i Portugal på forskellige tidspunkter efter revolutionen, mødtes i 1980 og udvekslede billeder og erfaringer. De besluttede sig til at bidrage til at udbrede kendskabet til de vilkår, man bød landarbejderne i kooperativerne – de landarbejdere, som havde taget deres skæbne i egen hånd efter revolutionen.

De indrykkede et læserbrev i dagspressen i Danmark, hvori der bl.a. stod: "En af de større landvindinger i Portugal efter diktaturets fald var jordreformen (Reforma Agraria), som gav de

fattige bønder lovmedhold til råderetten over den jord, de hidtil havde dyrket for godsejerne. Det skete under sloganet: Jorden til dem, der dyrker den (A terra a quem a trabalha).

Produktionen steg, og landarbejderne fik fast arbejde og indkomst, idet de i 10.000-vis organiserede sig i kooperativer, hvor de i fællesskab styrede og fordelte arbejdet.

Dette helt enestående eksempel på frivillig, fælles landbrugsdrift har stort set været fortiet i den hjemlige presse. Stærke kræfter i såvel Portugal som i udlandet har ført en stadig hårdere kurs over for kollektivbønderne.

Vi har derfor besluttet at lave en dansk venskabsforening med det formål at udbrede oplysning om jordreformen og formidle kontakten til dem, som selv vil opleve kooperative landbrug i praksis".

Mange henvendte sig efter dette læserbrev og PLV – Portugisiske Landbrugskollektivets Venskabsforening – blev startet.

Eksempelvis formidlede PLVer fra Svanholm en import af Alfredo vin fra kooperativet Alfredo Lima.

Tvindfolkene var også aktive med rejser til kooperativerne i Alentejo med efterfølgende udgivelser af bøger og pjecer om besøgene sat ind i en politisk sammenhæng.

Grândola – revolutionens vugge.

I solidaritet og rustet med eventyrlyst var vi nogle fra den danske venstrefløj og omegn, der drog af sted for at besøge kooperativer og fornemme suset fra Revolutionen. Det er en lang og spændende historie, som dog ikke skal fortælles her, men målet for rejsen var i første omgang Grândola – revolutionens vugge, og derfra til området omkring Do Concelho de Odemira var der ikke langt.

Kommunen – fra Odemira i øst til Vila Nova de Milfontes i vest og Malhão i nord til Odeceixe i syd gav os så mange gode oplevelser, at vi måtte indvi gode venner i dette spændende områ-

de – især da disse venner var på udkig efter at købe jord og fast ejendom i Portugal for etablering af et kollektiv i det fremmede (forbillede: Dyreborgkollektivet på Fyn – en anden god historie). Og så er vi tilbage til denne artikels forside.

Postkortet fra 1986.

Kortet er afsendt fra Portugal i sommeren 1986, hvor Ole Leonardo Petersen (Nardo) og Vivi Sundbæk Johansen (tidl. medlem) turnerede i det af os foreslåede område. Kortets billedmotiv burde være alle quinta-farere bekendt, men et par detaljer i teksten skal uddybes. Antonio var en lille sej, pensioneret fisker, som sammen med sin lille hund havde fundet ud af at tilbyde fremmede at ro dem op ad Rio Mira - perfekt afpasset tidevandet. Han havde smurt madpakker, og målet var Casa Branca – et forladt område - som ligger helt ned til flodbredden. Man spiste maden, afventede tidevandets venden og flød nærmest tilbage til Milfontes.

Via S. Luis kan dette smukke, øde område nås fra landsiden (landevejen til Cercal – hvor man

også passerer "hemmeligheden": Bille August' quinta fra filmatiseringen af Isabel Allendes Åndernes hus). I området er der også i nyere tid etableret to vandreture (spørg på Turisten).

Fiskerestauranten (på klippen ud mod havet) ligger ca. 4 km op ad kysten i Porto de Pesca (fiskerihavnen, som leverer fisk til det meste af Concelho de Odemira). Der kan man bl.a. få Portugals bedste Caldeirada (fiskegryde). Et must!

En slags forhistorie.

Det var måske med ovenstående oplevelser i baghovedet, at Nardo og Vivi var medinitiativtagere til at samle en større gruppe, der rejste til Concelho de Odemira og fandt drømmestedet Quinta do Bogalho. I Danmark blev der efterfølgende indkaldt til stiftende møde i sommeren 1987, og vores quinta blev en realitet. Denne færd kan læses andetsteds i dette jubilæumsnummer af Rio Mira Bladet!

John Christensen (09)



Nellike revolutionen den 25. april 1974 Foto fra internettet.

DA QUINTA DO BOGALHO BLEV TIL ASSOCIAÇÃO RIO MIRA

KOLLEKTIVET JUMBO

På Kongovej på Amager blev kollektivet etableret efter at være købt på en tvangsauktion af en gruppe syrede revolutionære med den klare hensigt at bruge ejendommen som en slags af-fyringsrampe for "Det store projekt", der af uransagelige grunde gik under arbejdstitlen "Mary Lou", - altså at et salg af kollektivet med fortjeneste skulle bane vej for et endnu større, - men endnu undefineret projekt.

Nardo og jeg var begge arkitekter, og jeg fortalte ham om nogle solidaritetsprojekter som jeg havde deltaget i først i 70-erne, for at bekæmpe de fascistiske magthavere i de portugisiske kolonier, og dermed bane vejen for fredelige og demokratiske samfund. Efter at Caetano var afsat ved et ublodigt militærkup, meldte Nardo sig som U-landsekspert og arbejdede nogle år som planlægger i Mozambique, hvor han blandt mange andre færdigheder lærte sproget at kende.

JUMBOFONDEN

Det var måske derfor ikke helt tilfældigt, da vi efter at have solgt kollektivet med et overskud drøftede fremtiden for "Det store projekt", at Nardo pegede på Portugal som stedet hvor det skulle realiseres: "Kammerater, det er den vej". Jumbofonden var etableret og fem af bestyrelsesmedlemmerne besluttede sig for at tage af sted til den sydlige del i Alentejo, hvor de mange kooperativer blomstede, og som var arbejderens stærkeste bastion. Vi var Nardo (11), Niels Gudme (12), undertegnede Per (13), Majken (14) og Merete (15) der drog af sted på en uges charterferie med Spies og landede d. 26. oktober 1986 i Faro Lufthavn.

RIO MIRA

Gennem lokale ejendomsmæglere blev vi ført fra sted til sted, besigtigede bl.a. et gammelt kongeslot fra middelalderen, og en større ejendom i Vila Nova de Milfontes.



Per (13), Nardo (11), Niels (12), Majken (14) og Merete (15) her med appelsiner på tur i oktober 1986.

Foto: Per Midholm

På et værtshus kom vi i kontakt med en amerikansk (?) kvinde, Wendy som førte os hen til den skøre hollænder (The Big Man), han kan måske hjælpe jer. Da vi mødte ham, sagde han straks: "Jeg ved hvad I søger efter, jeg skal vise jer stedet". Vi besigtigede stedet Quinta do Bogalho og da var vi bare helt solgt.

Bygningerne var efter at være fraflyttet år forinden i en frygtelig forfatning, men naturen, kilderne og appelsinerne gjorde udslaget.

Prisen var uoverskuelig høj 1,1 mill. i 1987 kroner. Hurtigt blev vi enige om, at vi måtte have vores venner og bekendte med i projektet, for her var stedet.

THE BIG MAN

var en kendt person i området, bl.a. for at kunne drikke de små portugisere under bordet samt for at slå en proper næve. Så når politiet blev alarmeret angående et værtshusslagsmål og man erfarede, at han var indblandet, plejede de at sende 5 mand for at være sikker på, at han kunne pacificeres. Senere forlød det, at manden var blevet udvist af landet.

Vi der traf ham dengang er dog stadig taknemmelige over, at han anviste os vores skønne ejendom.

Per Midholm 13



The Big Man Foto: Per Midholm



Casa Porcos, anno 1986

Foto: Per Midholm

FRA DRØM TIL VIRKELIGHED

Fra interview med Merethe Pedersen 15 og Maiken Kløvedal 14, august 2008.

Ude på Amager opløses Jumbokollektivet i 1980, og huset sættes til salg. Kollektivisterne er dog enige om, at fællesskabet skal have en fortsættelse og et nyt indhold, men ideen har ikke umiddelbart nogen substans.

Det fælles hus sælges til bl.a. Per Midholm, der som beboer i kollektivet var både sælger og køber, da han sammen med andre ønskede at videreføre kollektivet under navnet Jumbo II. Overskuddet fra salget blev brugt til at stifte en almennyttig fond, der kaldtes Jumbo Fonden, den eksisterer stadig.

Sideløbende med dette har to andre en aften siddet og hygget sig med et par flasker eller tre i et kolonihavehus. Ud på de små timer opstår en flyvsk tanke om at finde et sted i udlandet, nede i varmen. De to er Erling Krohn og Ole Leonardo Pedersen, også kaldet Nardo. Da de har en fælles fortid som ulandsfrivillige i Mozambique, finder de på at lede efter "stedet" i Portugal.

Nardo lader det ikke blive ved snakken, men vågner op fra sine tømmermænd og tager på en sommerferie med sin daværende kæreste, Vivi Johansen, på motorcykel rundt i Portugal. Vivi og Nardo koncentrerer sig om Portugals Alentejo-område og bliver bl.a. meget interesseret i Vila Nova de Milfontes ved Rio Mira flodens udmunding.

Mens de kører rundt dernede, har kollektivisterne tænkt videre, og de forestiller sig en sydlandsk udgave af kollektivet Dyreborg på Sydfyn, som flere af denne personkreds allerede er involveret i. Det ender med, at man bestiller en charterferie til Algarve i efteråret 1986, og gruppen bestående af Per, Nardo, Maiken og Merethe tager af sted. Niels Gudme støder til gruppen i Milfontes sammen med en bekendt, Bjørn Nydahl. De fire har lejet en bil, Bjørn og Niels kører i en gammel firhjulstrækker. Alentejo køres tyndt.

Maiken og Merethe falder ganske for et gammelt 3 etages hus i Milfontes by. Men de



Gruppen
i Milfontes

kan ikke helt sælge ideen til drengene. De ser i øvrigt på alt, fra et lille bræddeskur ude på landet til et slot med voldgrav og det hele.

I Milfontes møder de en skør hollænder, som går under navnet, The Big Man, og han kender til et sted, der er til salg. Det viser sig at være et gammelt landsted, der hedder Quinta da Eirinha. Det ejes af en tidligere grossererfrue i parfumebranchen, nu enkefrue, Senhora Florinda Cordeiro Gomes Botelho da Silva Costa, der på det tidspunkt bor i Lissabon.

Synet af det gamle "gods" får straks Merethe og Maiken til at overveje, hvordan får vi det her sted til at fungere? Det syn, der møder gruppen, er jo ikke det sted, vi andre senere lærer at kende og elske. Det er en gammel landbrugsejendom, der ikke længere fungerer som landbrug. Ejeren boede som sagt i Lissabon, og i det hus, vi kender som Langhuset, bor den portugisiske familie Cabral, forpagtere, der lever frit



Huset i Milfontes—Foto: Merethe Pedersen

på farmen og af de grøntsager, de dyrker på terrasserne i Kildedalen.

Ellers ligger stedet hen i forfald, fyldt med alskens ragelse, affald, ruindynger, gamle bilvrage, og hvad naboerne ellers har fået til overs og har skullet af med. Toiletter og rindende vand i husene var der intet af på den tid.

I dag kan vi ikke sige, hvad der egentlig blev udslagsgivende hos de 6 danskere for beslutningen om at satse på Quintaen her og byen Odemira. Appelsinplantagerne og kilden var her dengang som nu, men det er ikke så svært at se Nardo for sig - trampende begejstret rundt mellem svinestald, bygninger, ruinbunker, ragelse og korkege med en alt smittende entusiasme og med øjne, der så forbi alle bilvragene og al ragelset. For Per var der ikke nogen tvivl: Det var Kildedalens forfaldne skønhed og det potentiale, der lå i farmens størrelse, som gav alle muligheder for at lade drømmene flyve frit.

Det er også her, at ideen om et "fattigrøvenes ferieparadis" ser dagens lys. Fra starten af er det holdningen, at man vil skabe rammerne for noget, som selv folk uden mange penge kan være med til.

Det er også fra den tid, at den gamle hvervefolder blev lavet og trykt, i A3 med et farvetryk på den ene side, der viser et Portugal kort og en tegning af "Den portugisiske farm". Og på den anden side indledes med ordene: "Vi har fundet vores portugisiske paradis, en farm tæt ved floden Mira, Europas reneste flod."

Igen i februar 1987 tager initiativtagerne til Odemira og kommer til og sidde og fryse gudsjammerligt i Hovedhuset, hvor kun den store pejs kan hjælpe på varmen. Købet bliver en meget langsommelig affære med mange venteperioder. Bureaukratiet fungerer sejt og trægt.

Og på denne tid går det også op for flok-

ken, at man ikke er ved at købe hele farmen, hvilket udløser en del ærgrelse og frustration. Der mangler en halvdel, nemlig Mesinha med Mesinhadalen, og det er her at navnet Quinta do Bogalho tages i brug som dækkende det samlede areal. Eirinha er på 8.4250 hektar og indeholder Langhuset og Hovedhuset, og Mesinha på 7,9500 hektar indeholder en formodentlig tom svinestald og husene vi kender som Portuguesa og Mesinha. Mellem disse to sidste huse ligger der en ruin af et hus. Man ender med også at købe Mesinha arealet.

De første 17-18 medlemmer af foreningen kender alle hinanden i forvejen. Med disse første menneskers indskud sammen med støtten fra Jumbofonden samt med lån, som nogle af medlemmerne kautionerer for, bliver Quinta do Bogalho købt til Foreningen Rio Mira, og drømmen fra kolonihavehuset virkelighed.

I Danmark afholdes der stiftende Fællesmøde onsdag den 1. 4. 1987 hjemme hos Nardo, hvor 17 mødedeltagere træffer flg. hensigtsbeslutning: *så snart man er 60 medl. skal man købe land-brugsejendommen for 21 mill. Escudos. Indmeldelsesgebyr bliver 5.000 kr. og rentefrit lån 5.000 kr.* På en række fællesmøder, 9/6, 3/7, 5/9 og 29.9, udvikler foreningen sig fra 30 medlemmer til 38 i juni, til 49 i september. I disse måneder er der også forskellige løsningsmodeller til, hvordan man skal få likvide midler til også at købe Mesinha arealet med. Det ender med, at 10 af foreningens medlemmer får kautioneret for et lån på 700.000 kr. og dermed muliggør købet af nabogrunden Mesinha. Man får ordnet godkendelser fra de portugisiske myndigheder til, at foreningen kan stå som stedets ejer og bruger. I mødereferatet fra 29. 9. kan det omsider fastslås: **"Niels fortalte, at vi overtog stedet den 15. september 1987 for 23 mill. Escudos."**

Det gik lidt trægt med medlemstilgangen og diskussionen om, hvorvidt man skulle annoncere efter nye medlemmer dukker op, ligesom vi også kan opleve det i dag. På den ene side skal man nødvendigvis have folk, på den anden side er man ikke ligeglad med, hvem der bliver medlemmer. Man ønsker engagement og opbakning til drømmen om "fattigrøvenes ferieparadis", som jo ikke vokser frem af sig selv og uden sved og håndkraft helt bogstavelig talt. Så i denne periode opfordrer man først og fremmest hinanden til at søge efter interesserede blandt egne venner og bekendte.



Hovedhuset 1987, foto: Martin Jespersen

Det første år, 1987, meldte 49 mennesker sig ind i foreningen. Så man nåede, hvad man havde sat som mål i den første hverveskrivelse. I 1988 kom der 25 nye medlemmer til og i 89 23 nye medlemmer, så man var nået op på medlem nr. 97. Men 1989 blev også året for det store brud. Det var en strid om holdninger, om i hvor høj grad foreningen skulle fortsætte med at være et sted for fattigrøvene eller udvikle sig mod noget mere komfortabelt og moderne. Det var faktisk en diskussion, der skulle blive ved med at dukke op i fremtiden. Ønsker vi et ferie-kollektiv eller en time-share forening? Og så var det jo også i høj grad et personspørgsmål, hvor det i sidste ende viste sig, at der ikke var plads

på én gang til to personligheder som Nardo og Thorkild Høyer. 30 medlemmer meldte sig ud af foreningen det år. Men foreningen bestod.

Til at føre tilsyn med stedet og sørge for vedligeholdelsen ansætter man den portugisiske familie Amândio og Ilda, som med deres børn flytter ind i Mesinha huset. Og de begynder at dyrke en del afgrøder. Vi måtte senere afskedige Amândio og Ilda, men var så heldige at få Leonel og hans hustru Maria til at arbejde for os. Og Portugal udviklede sig fra det land, hvor folk som Leonels forældre stadig var analfabeter til det moderne Portugal, hvor Leonels datter, Anabela, fik en længere skolegang og uddannelse inden for IT og en dejlig mand, Car-

los, som nu også ved sit arbejde er knyttet til foreningen.

Der er sket meget siden Merethe, Mai-ken, Niels, Bjørn, Per og Nardo kørte ind på Quinta do Bogalho med den skøre hollænder den vinter i 1986. Og i dag er vi næsten 200 forhenværende og nuværende medlemmer, for ikke at tale om ægtefolk, hunde, børn og børnebørn, forældre og bedsteforældre, venner og bekendte, der i 20 år er kommet på Quintaen og har nydt godt af, at en håndfuld folk i 80'erne drømte drømme. Og realiserede dem.

Og historien er jo ikke slut endnu...

Nedskrevet af Vagn P. Andersen 106



Foto: Finn Gunst 69

DA DEN NYE GODSEJER KOM TIL QUINTAEN!

af Martin Jespersen (10), marts 1997.



Her er historien om, da jeg for første gang kom til Quintaen i foråret 1987 sammen med en veninde, før vi købte denne elskede quinta.

"Europas reneste flod".

Forhistorien kender sikkert en del. Omkring juletid 1986/87, hvor jeg lige var kommet hjem fra en sejltur på Nordkaperen (dog uden Kløvedal) langs Mexicos kyst, kom der en dag dumpende et flerfarvet prospekt fra Nardo og co. Det handlede jo om "Rio Mira", som lå lige nede i baghaven på den quinta, man overvejede at købe kollektivt, og det var Europas reneste flod, og man kunne lade sig drive op og ned ad floden ved strømmens og tidevandets hjælp, helt uden brug af energi.

Jeg havde tilfældigvis dengang arvet nogle penge, og jeg måtte naturligvis være med i den forning, som skulle have Europas reneste flod i baghaven. Altså: jeg betalte gladeligt de oprindelige 2 gange 5.000 kr. I øvrigt til stor morskab for nogle af mine venner, som grinede ad denne dårlige investering og som mente, at dette her lugtede af "projektmageri". Jeg var for så vidt enig, men har altid godt kunnet lide sådan noget "projektmageri".

Turen til Quintaen og Jaime Amaro.

Min gode veninde, som jeg dengang boede hos, var stadig mildt sarkastisk, når talen faldt på min glimrende investering af 10.000 kr. Og hun foreslog, at vi jo kunne tage en tur til Spanien og Portugal, og så kunne vi jo evt. i fællesskab besigtige dette portugisiske landsted. Jeg

ringede til Nardo og spurgte, om man evt. kunne komme derned. Han oplyste, at vi jo endnu ikke havde købt godset og endnu lå i forhandlinger med ejendomsmægleren, Jaime Amaro, der havde sit firma liggende på Rua Sousa Prado i Odemira. Og så tog vi af sted.

Portugal virkede slående og markant mere gammeldags og fattigt end Spanien, men også hyggeligt. Vi bumlede af sted i et utroligt langsomt tog hele vejen langs Algarvekysten og så kontrasterne med hotellerne ved Algarve og så det gamle. (Jeg sad på et tidspunkt hos en barber på pladsen i Lagos og pludselig lød det fra alle: "O antogo presidente", og frisøren løb ud på pladsen og forlod klipperiet. Det viste sig så at være den tidligere præsident, Ramalho Eanes, der førte valgkamp der i 87 for sit eget parti under parolen Mais Portugal! Det var jo en stor oplevelse for mig, der gik ud på pladsen og hilste på ham, med barberskum om kæberne. Det viste sig senere, at Leonel havde været soldat under Eanes i Salazar-tiden, og havde været udstationeret i Kina (Goa) under Eanes, som han satte meget pris på, og Leonel kunne faktisk noget kinesisk sprog fra den gang og så fra udlændigheden i Frankrig under de sidste år under Salazar/Caetano).

Min rejseledsagerske kom til stadighed med stikpiller om godsejeren (altså mig) og det store portugisiske landsted osv., og hvordan det nu hang sammen med min socialistiske holdning og solidaritet med de portugisiske landarbejdere og MFA og povo, Otelo de Carvalho osv. Samtidig med at hun på den anden side var spydig

over, at det nok var en dårlig investering og at man skulle holde sig fra projektmageri osv.

"Take an orange".

Vi tog bussen til Odemira. Vi ankom kl. 12 til en meget søvnig by, der virkede lidt bondsk. Der sad nogle enkelte gamle på torvet og spillede skak med nogle store skakbrikker, og der var en mand, der solgte alt muligt fra en lille bod på torvet og der var fasaner og ænder. Og så os. Vi sad på en cafe og ventede på, at Jaime Amaros ejendomsmæglerfirma, Real Estate A/S, skulle åbne efter siestaen. Pludselig kom han farende ind på kontoret, gestikulerede og råbte, gav beskeder til højre og venstre, snakkede med to-tre andre, der også sad og ventede, bl.a. en dansker, som var landmand dernede og sad og lignede en bonde med store røjsere og mudder på tøjet. Han var lige kørt derind med sin traktor. Til slut snakkede han med os, og da han opdagede, hvem vi var, begyndte han på formfuldendt engelsk at beklage sig over denne Associação danske advokat Lars Kjeldsen, som spurgte om alt hele tiden og hele tiden trak sagen og den endelige handel i langdrag. Efter endnu nogle telefonsamtaler og snakken med andre folk, der kom ind og ud af kontoret, trak han os lige pludselig af sted og kørte os ud (op) til Quintaen i et hæsblæsende tempo. Hele vejen var han ivrigt snakkende om stedet, og at der var nogle vesttyskere (det hed de dengang), der stod på spring for at købe stedet, hvis vi var for langsomme osv. osv.

Jaime Amaro gestikulerede i øvrigt og tegnede og fortalte og viste rundt på hele farmen. Han sprang ind blandt appelsintræerne, der stod flot og med masser appelsiner på: "Please take an orange", kommanderede han næsten, og det gjorde vi så. Vi så husene, Porcos var dengang

jo vitterligt en svinesti, der gik dyr rundt, og der lå en gammel udslidt bil henkastet bag ved hovedhuset. Alle husene var lukket af. Det havde stået til salg i nogen tid. Men alt var flot: træerne, appelsinerne, korkegene, blomster, buske osv.



Foto: Karin 151

Men så kom vi til perlen over alle perler: Kildedalen. Her var alle de små statuer intakte, masser af blomster og stauder i bedene, vandet løb alle steder, kildesystemet fungerede, og der gik en dame rundt og passede det hele. Hun var ansat af Sr. Amaro for at passe på det hele, indtil det blev solgt. Sr. Amaro snakkede en del med hende, og så pludselig var han væk, idet han til slut formanede os endnu en gang, at der skulle handles nu, og vi skulle købe hele stedet, for ellers ville disse vesttyskere lave hotel over det hele. Han troede vist, at vi var betydningsfulde folk og havde mulighed for at påvirke Sr. Leonard og Lars Kjeldsen, denne paragrafrytter og nidkære jurist, der ville vende ethvert komma i aftalen, før den blev skrevet under.

Kilden i Portugal. Og damen i kilden.

Endelig alene på denne herlige farm... troede vi. For straks kom damen, der var ansat til at vande og passe især Kildedalen hen til mig og talte udelukkende portugisisk om en hel masse. Jeg troede endnu, at jeg kunne gøre mig forståelig på mit (ikke alt for stærke) spanske, men det gik



Foto: Karin West Thomsen 151

slet ikke. (Jeg droppede senere ideen om at tale spansk til portugiserne, jeg tror, det er lige som dansk og tysk i forhold til hinanden, og opdagede at franskmændene kom langt bedre igennem med deres, så jeg begyndte at udtale de spanske ord på fransk, og så gik det lidt bedre, men dog..). Damen hev mig i armen hele tiden, og jeg forstod så meget, at hun var meget nervøs for sit job, når vi nu overtog landstedet og hun antog mig for at være den nye patron eller godsejer, der endelig var kommet. Jeg startede straks en forelæsning om, at vi var en associação og om socialisme, frihed og lighed og broderskab, og jeg var ikke godsejer og jeg skal komme efter dig. Det virkede ikke, som om hun var syn-derlig tilfreds med den forklaring, og holdt fast ved sit og ved mig: Jeg var godsejeren, og jeg måtte kunne bestemme, at hun kunne fortsætte med sit job. Hun var i øvrigt meget sød og venlig, men noget nervøs og insisterende. Vi slog så lejr i et lille telt, vi havde med, nede

på det flade stykke nede i kildedalen lidt tilbage, idet vi så håbede på selv at få ro og tid til at få klarhed over alle indtrykkene og problemerne. Samme aften satte jeg mig ned og skrev et 10 siders langt brev ekspres til Nardo i København om hr. Amaro, om Lars Kjeldsen, som jeg troede faktisk førte vores sag godt, det sluttede jeg ud af hr. Amaros utilfredshed, om vesttyskerne, som jeg troede var en afpresningsmanøvre og sidst, men ikke mindst om damen, som vi måtte genansætte, når vi overtog stedet. (Brevet viser sig at være bevaret i Nardos papirer og Vagn har renskrevet det).

"Água, água!".

Næste morgen vågnede vi ved, at damen var kommet igen. Hun havde tilsyneladende fortalt hele landsbyen, at nu var den nye patron kommet. Der var sådan en vis processionsagtig kommen og gåen af folk, der tilsyneladende havde et ærinde, fx. at hente vand fra kilden, og vi hilste venligt på alle og de hilste igen. Så gik vi op til Købmanden, hvor folk sad udenfor på en lille bænk og drak øl. Jeg fik da den ide at købe et par friske øl, som vi så sad og drak med folkene. Vi snakkede så meget, vi nu kunne, men pludselig kom så spørgsmålet: "Água, água". Min ledsagerske puffede mig i armen og sagde, at nu måtte patronen sige noget. Jeg rejste mig op og fik med klar røst fremsagt: "Sim!" Jeg var ikke helt klar over, hvad spørgsmålet egentlig helt konkret gik ud på, men alle var glade, da jeg havde udsagt det afgørende ord. Det var meget heldigt, for det viste sig, at de vist nok havde spurgt noget i retning af, om landsbybefolkningen stadig kunne komme og hente vand, som de havde gjort i århundreder. Og dermed var den sag klar, og det fik jeg lige indføjet i brevet til Nardo, at jeg som godsejer havde truffet denne forordning som min første handling der-

nede, og at det naturligvis skulle fortsætte med, at de kunne hente vand ved kilden.

Det faldt mig meget naturligt ind at sige ja til dette med vand, for vand er jo liv, og floden, kilden var jo det centrale ved hele projektet.



Foto: Karin West Thomsen 151,

Leonel på taget.

Således opløftede gik vi tilbage til den elskede Kildedal, og på vejen husker jeg, at jeg kom i snak med en mand, der sad oppe på et tag og var ved at lægge tag eller lignende. Det viste sig lige pludselig, at jeg kunne snakke med ham. De foregående dage havde kommunikationen været absolut begrænset udi det portugisiske, men denne mand her talte fransk, og ihvorvel jeg ikke er en ørn udi det franske, så lå niveauet i samtalen dog milevidt over mit portugisiske, som var noget med água og sim. Kommunikationen var dog noget hæmmet af, at han lå oppe på taget, men jeg erindrer, at vi stod og snakkede og at jeg fik ondt i nakken, så længe varede det. Men gudskelov talte han fransk, så det gik lidt bedre end med det portugisiske dengang. (Jeg skulle 6 år senere opdage, at det var Leonel, jeg havde snakket med den dag, jeg tror, at de var flyttet dertil for nylig, for huset var nyt, og han skulle altså ordne taget, og alle tilbygningerne var der selvsagt endnu ikke).

Således oprustede og afstivede kom vi tilbage og havde ligesom vundet her den anden dag på quintaen. Sagen om vandet var i orden, vi havde snakket med lokalbefolkningen, var kommet

ind i deres huse (hos den mand, der boede med sin gris, hvor vi så Bjørn Borg i Wimbledon og snakkede med grisen). Vi havde oven i købet kunnet snakke med en på et sprog, hvor man kunne føre en lidt mere indholdsrig samtale (fransk). Lidt af en succes ovenpå den første dags modgang.

Godsejeren flygter fra Quintaen.

Men så kom den næste dag. Damen kom igen, og var nu ikke helt tilfreds med den snak om, at jeg ville prøve at gøre, hvad jeg kunne over for den virkelige patron. Og efterhånden blev det lidt anstrengende at være den nye godsejer i landsbyen, når man var oppe hos købmanden, mødte folk, og når de kom efter vand.

Jeg lovede endnu en gang damen, at der nok skulle ske noget i sagen, og vi sagde til Amaro, at vi havde skrevet til Sr. Leonard, og at sagen nok skulle gå i orden, men at Lars Kjeldsen jo var advokat og det var jo hans job at se, at alt var i orden, og sådan måtte det jo være, men det skulle nok gå alt sammen og bla, bla, bla. Det blev i længden for tyndt at gå rundt at sige sådan noget, så derfor måtte den nye godsejer fortrække og flygte i ly af mørket efter ca. 5 dejlige dage på Quintaen. Vi tog ud til Milfontes og slog teltet op på en campingplads der. Og pyh, hvor var det rart at være sluppet af med godsejerværdigheden. Nu kunne vi slappe af og nyde livet. Men det første ophold på Quintaen havde været virkelig dejligt, og det var og er jo et herligt sted. Vi tog så videre til Lisboa og med tog til Madrid og hjem igen til København.

En oplevelse rigere. Jeg var fuldt tilfreds med, at jeg havde betalt de 10.000 kr., og min ledsagerskes spydige kommentarer var aftaget betydeligt, for til slut at falde helt bort. Også hun måtte overgive sig til Quintaen. Og jeg takker de folk, der en aften på et værtshus i spirituståger-

ne for over 10 år siden fandt på denne geniale ide med denne Quinta og udførte den i praksis. Det har vi jo så alle været med til, hver på vores måde at skabe denne helt utrolige, vilde, anarkistiske forening og dette dejlige sted. Måske alligevel en slags sindbillede på ideerne fra revolutionen i 74-75, de socialistiske idealer, samt cooperativo- eller andels-tankens, som både er dansk og portugisisk, som har fået en slags virkeliggørelse på dette sted.

Godsejeren er flygtet, associação'en og fællesskabet lever!

Martin Jespersen, 10.



Foto: Vagn P. Andersen 151,

**SAMMENDRAG AF BREV FRA MARTIN JESPERSEN
TIL OLE LEONARDO PEDERSEN OG VIVI S. JOHANSEN**

3. juli 1987

I det herrens år 1987 sad Martin i juli måned i Kildedalen med et glas friskpresset appelsinjuice og beundrede dette herlige, frugtbare og skyggefulde sted, som virkede både afslappende og afstressende på ham. Han faldt i staver over det livgivende og klare kildevand, som også var af stor betydning for den lokale befolk-

ning. Stedet imponerede med sin vegetation og sit afvekslende terræn – det sted måtte købes!

Herefter indlod Martin sig på en alenlang beskrivelse af den lokale ejendomsmægler hr. Jaime A. Amaros fremtoning, snakkesalighed, temperament, men også venlighed og imødekommenhed. Han var den, som foreningen, hvis den fik medlemmer nok, skulle handle Quintaen med. Hr. Amaro fremførte bl.a. sine forbehold omkring initiativets danske advokat hr. Lars Kjeldsen, der efter hr. Amaros mening var en paragrafrytter og en krakiler, som skulle have sikkerhed for alt – selvom det efter hans mening slet ikke var nødvendigt. Kjeldsen trak tingene så meget i langdrag, at hr. Amaro havde måttet købe hele stedet selv, da den tidligere ejer ikke kunne vente på alle Kjeldsens telexer. Gad vidst om ikke også hr. Amaro tjente lidt på den mellemhandel?!

Der blev nu krævet af Martin, at han sørgede for, at første rate af købesummen blev overført til Portugal indenfor 1 uge, da hr. Amaro ellers ville sælge til anden side, hvor både tyskere og new zealændere stod i kø for at købe. Kjeldsen havde på den anden side været nødt til at trække sagen i langdrag, da han jo stod med problemerne omkring det manglende medlemstal i foreningen, og at alle beslutninger skulle omkring en generalforsamling. Men summa summarum lød hr. Amaro alligevel som om, at han ville være rimelig tilfreds, hvis bare det hele gik i orden til sidst.

Naboerne fortæller Martin, at quintaen er blevet meget misligholdt gennem en periode, hvor den førhen (ca. 20 år tidligere) var et meget velholdt sted. Naboerne havde tilsyneladende ingen problemer med, at det er sådan nogle mær-

kelige udlændinge som os, der vil købe den. De håbede bare, at "the danish club" vil bringe den op på en bedre standard igen. Efter Martins vurdering gælder det om at bevare et godt forhold til hr. Amaro, da vi vil få brug for hans hjælp til at komme igennem bureaukratiet i Portugal i forbindelse med selve købet og godkendelsen af vores forening som ejer af god landbrugsjord. Derudover vil der komme forskellige andre opgaver f.eks. byggetilladelser.

Men der er et dilemma i sagen, hvorfor der må spilles et vist dobbeltspil – overfor myndighederne må vi slå på både evne og vilje til en stor landbrugsproduktion og overfor lokalbefolkningen, at vi ikke vil konkurrere med dem. Løsningen kan være at lade de lokale forpagte jorden til en billig pris. Herudover skal den dame som går og passer quintaen og har gjort det i 15 år, behandles ordentligt og måske også tilbydes at fortsætte med arbejdet.

Der fabuleres også en del over begreberne arbejdsfællesskab, turisme og mellemfolkelig kulturel forståelse som oplæg til den projektbeskrivelse, der skal udarbejdes til myndighederne.

Under en af Martins gåture i området kommer han ned ad vejen gennem landsbyen til det hus (en butik), hvor det er normalt at mødes og sidde at få en øl udenfor i skyggen. I samtalen med de lokale bliver der talt om kildevandet på quintaen, som lokalbefolkningen gennem menneskealdre har været vant til at hente – og det bliver der forhåbentlig ikke ændret på hvis/når vi køber stedet. Martin forsikrer, at de også fremover med danskerne som ejere vil få adgang til drikkevandet – det er vel egentlig også at betragte som en hævdvunden ret, der rettelig burde stå i skødet.

Brevet afsluttes med begejstring over den "gudsbenådede idé" omkring stedet, befolkningens åbenhed og at 1. rate nu er tilgået Hr. Amaro sammen bekræftelsen på, at foreningen ønsker at købe begge jordstykker (hele quintaen som den kendes i dag). Martin rejser hjem efter lidt regnvej og valgkamp i Odemira, valgfest og fado sang hos kommunisterne og en god fornemmelse af projektets fremtid.

Sammenskrevet af Jørgen Lycke 193

Foto: Karin West Thomsen 151,



FRA FINN GUNSTS DAGBØGER...

VORES PRAGTFULDE LILLE LOKALE KØB- MAND.

Jeg blev medlem af Rio Mira i 1988, men først i 1990 havde vi mulighed for at se stedet. Dengang eksisterede den lille købmand lige ved indgangen til quintaen. Der var blot 300 skridt fra hovedhuset hen til stedet, hvor man kunne købe næsten alt. Vores første indkøb var efter en lang rejsedag, trætte var vi, og det var ukristeligt varmt. Vi besluttede os for frosne kyllingelår, lidt ris, en god flaske vin – men hvor var alle de friske grøntsager. Der blev rystet på hovedet, hver gang vi spurgte efter salat, tomater, gulerødder, selleri, purløg, hvidløg og den slags.



Foto: Finn Gunst 69

Den venlige ejerinde spottede vores trætte øjne og henvendte sig så til de 3-4 mænd, der troede, de skulle nyde den igangværende rolige aftenstund. Men det skulle de ikke. For fruene gik ud til dem og fik dem til at forlade deres plads op ad muren. Og så blev ellers et par af dem sendt hjem til deres egne haver for at hente nogle af de grøntsager, som vi spurgte efter. Kort efter var de tilbage med det ønskede. De havde tydeligt et venligt og lidt stolt smil i øjenkrogen, da de overrakte os herlighederne. Smilene blev ikke mindre af, at vi kvitterede med lidt svalt Sagresøl. Vi følte os meget integrerede

allerede på vores første aften.

Som ekstra service fortalte de os om brødbilen, der hver dag kom forbi ved 9-tiden med de lune, sprøde friske brød.

Det var dengang – nu er der Lidl, som vi jævnthen kører udenom.....

.....

VILDSVIN OG FADOSANG I RUA DR. AGUDO.

I alle de mange år vi har besøgt farmen og Ode-mira, har det været et dejligt 'must' at besøge det herlige Churrasqueira lige ved madmarkedet i byen. Menukortet strækker sig lige fra fiskeretter til portugisisk vildsvin. Men nok så meget har vi dyrket værtsparrets hjertevarme. Man får akkurat lige sat næsen indenfor, før man bliver placeret i en barstol og får en liqor sammen med tjener og medejer Italo. Hans ene pegefinger peger sigende mod øjet, som et tegn på, at han kan huske os fra sidst. Og så går snakken ellers med vores spanske mødende Italos portugisiske, hvis vi da ikke ind imellem slår over i fransk. Han er nemlig en berejst herre, viser det sig. Nå – middagen den februardag 1998 stod blandt andet på vildsvin – så vi valgte at blive. Den aften vil jeg sent glemme. Efterhånden som måltidet skred frem, fyldtes det lille florissante lokale med mennesker og senere også med et par musikere. Og pludselig skete der noget: Vores køkkenchef og indehaverske, Mimi startede aftenens fadosang. Hendes formidable stemme fyldte lokalet med hjerte, smerte, forhåbninger, savn, lykke og alt det, fadoen ellers byder på. På hendes skød lå lille Carolina, som var datterens nyfødte, blot et halvt år gammel. Carolina nød mormors pragtrøst i de ca. 45 minutter, det hele varede.

Der blev sunget med, men ellers blev der lyttet respektfuldt og intenst. Som akkompagnement havde Mimi en fin guitarspiller, der i det daglige nok så meget ernærede sig ved at skifte dæk på busser og lastbiler. Hvad hans portugisiske fingre dog ikke formår – lidt af det grove, men lige



Foto: Finn Gunst 69

så meget af det sublimt fine.

Besøg stedet – og værtparret fortæller gerne inden serveringen om deres liv med fadoen.

SÃO PEDRO.

Vores lille naboby er nok et besøg værd. Den korte travetur byder på mange gode kontakter. Man får hilst på en lille gruppe mænd, der er i gang med vinhøsten. Der bydes på smagsprøver – uhm er øjensynligt en international lyd, når tingene smager godt. Et år var vi på turen ude for en en griseslagtning. Skrigene kunne høres vidt omkring, og vores nysgerrighed blev belønnet med et "bem-vindo". Jeg skal lige love for, at familiens mange hænder var i gang: Alle kendte deres rolle. Mændene førte kniven, mens kvinderne skyllede kød og tarme rent – koncentrationen og latteren var på plads. Det er

da også vigtige sager, når føden bringes i hus. Den lille restaurant i Sao Pedro byder på inden-dørs og udendørs servering. Samme dags formiddag havde vi sikret os, at den dygtige køkkenchef var klar til at servere en af sine store delikatesser – kaningryde. Den ret tager tid at tilberede, gode ting tager tid. Allerede ved ankomsten sker der en pragtfuld vagtsom udvidelse af næseborene. Med et grin bydes vi indenfor: Desværre har vi kun kylling i dag, siger hun med et drilsk grin. Men hun har snydt os, for lidt efter kommer hun ind med den guddommelige kaningryde, vilde ris og nogle svingende fulde kander rød vin.

Før i tiden var desserten ikke sjældent en vaffel is fra stedes fryser – men igen overrasker vores madmor: En kæmpe skål med hendes egen gylgende chokolademousse. Længere ude på aftenen kan man let komme i kontakt med mændene, der over et par Sagres-øl højlydt har en del meninger om den aftenens fodboldkamp i tv'et på væggen.

Det eneste, der kan undre er, hvordan vi fandt vejen hjem til farmen. Vi grinede så højt, at selv cikaderne tav.

Nancy og Finn – nr 69



Foto: Vagn 106

JOSÉ'S HISTORIE OM TIDEN FØR OS...

Marianne Agner (73) har fået fortalt Quintaens historie af sin gode ven José, som han husker og kender den. José har så efterfølgende nedskrevet historien, der følger herunder oversat til dansk.

Et tilbageblik på Quinta do Bogalho og Odemira

v/José Maria Simões dos Santos

Når jeg tænker tilbage på min barndom i Odemira, så forbinder jeg den altid med Quinta do Bogalho, eller Quinta das Bogalhos som vi kaldte stedet derhjemme. Hvorfor vi gjorde det, vil jeg forklare senere.

Når foråret kom med længere og varmere dage, blev et besøg på Quintaen taget som en selvfølge for mine tre søstre og mig. Vi tog af sted med vores mor, familie, andre børn og en ung pige til at holde øje med os. Vi legede omkring vandtanken, plukkede frugt fra træerne, tog billeder og efter eftermiddagskaffen tog vi hjem igen, trætte og glade.

Først som voksen forstod jeg, hvorfor turene gik dertil. Årsagen var, at Quintaen tidligere var ejet af Augusto Bogalho, der havde relationer til min familie. Derfor var det muligt at skabe traditionen med at tage børnene derud for at lege og have det sjovt, samt få mulighed for masser af frisk luft. Således oplevede også for min far og hans fem brødre og søstre det. De var alle født i Odemira i begyndelsen af sidste århundrede.

Navnet Bogalho er et familienavn tilhørende en mand, som ikke stammede fra Odemira, men som flyttede hertil sammen med sin bror Roberto. De to gjorde vores by til deres hjem.

Hans navn var som tidligere nævnt Augusto Bogalho Gomes (ca. 1863 – 6. juli 1925), født i Avis i det nordlige Alentejo. Da han kom til Odemira blev han gift med "odemiraneren" Germina Alão (ca. 1853 – 4. april 1941). Jeg er ikke bekendt med årsagen til at Augusto flyttede til Odemira, men det er dokumenteret, at han i 1893 var en lokal "comerciante" (butiksindehaver), og at han i 1896-98 var næstformand i byrådet, hvilket fører mig til at formode, at han havde en rimelig social status og var blevet velintegreret i Odemiras befolkning. Som tidligere nævnt blev han gift med Germina Alão, der var søster til min fars bedstemor. De boede sammen i et hus på Rua Alexandre Herculano, den tidligere Rua Direita oven over Bogalhos butik, men de efterlod sig ingen arvtagere til den. Quintaen var for dem et rekreativt sted samtidig med, at de også fik nogle landbrugsprodukter til deres egen forsyning og dermed også oplevelsen af at få noget hjemmelavet.

Augusto købte formentlig Quintaen efter sin bosætning i Odemira (men jeg har ikke kunnet finde dokumentation for købstidspunktet) og den blev bevaret i Bogalho-familien, selv efter Germinas død som fandt sted 16 år efter Augustos. Parret havde ingen børn, så Quintaen blev arvet af deres niecer Teresa og Margarida Cordeiro Bogalho Gomes (derfor som ovenfor nævnt "das Bogalhos"). Disse to søstre bor stadig i Bogalhos hus på Rua Alexandre Herculano i Odemira. Teresa og Margarida var Augusto's bror Roberto's døtre. Roberto blev gift med Florinda Cordeiro, en kvinde fra S. Luis. Da Teresa og Margarida hverken blev gift eller fik børn blev Quintaen videregivet til deres niece Florinda, som var deres søster Joana's datter.

Denne Florinda blev i 1960-erne, da hun selv var sidst i 40-erne, gift med en ældre velhavende forretningsmand fra Lissabon, Gaudêncio Costa, som bl.a. havde været præsident for Sporting Club de Portugal (1961-62), et af top fodbold holdene i Portugal siden 1906. Han var også præsident for Den Portugisiske Olympiske Komité (1973-1976), ligesom han også var direktør for det multinationale l'Oreal-Paris. Jeg

har haft muligheden for at kende dem begge. Herefter købte en lokal ejendomsmægler Quintaen af Florinda og Gaudêncio - og så kom I.

José Maria Simões dos Santos

Oversat af Jørgen Lycke 193



Fotos ved José Maria Simões dos Santos

FORÅRET 1987 OG FORENINGEN RIO MIRAS FØDSEL FATTIG-RØVENES FERIE-PARADIS.

Som følge af drømmen om et feriested i solen og den intense søgen i Alentejo i efteråret 1986 mødtes 16 mennesker med deres advokat til et stiftende møde i en ny forening den 1. april 1987. Hermed var **Foreningen Rio Mira** født.

Meningen med foreningen var som beskrevet andetsteds at realisere den drøm, som nogle kollektivister år før havde fostret om at finde et sted i Portugal, der kunne danne rammen om et dansk feriekollektiv. Primus motor var Ole Leonardo Petersen og stedet, som man nu havde fundet og ønskede at erhverve, var Quinta do Bogalho oppe på højsletten lidt vest for Odemira. Blandt de 16 mennesker til det stiftende møde var 4 nuværende medlemmer, Hans Kristian (2), John (9), Per (13) og Maiken (14), og mødet besluttede, at så snart man var blevet 60 medlemmer, skulle man købe stedet for 21 mill. escudos. Indmeldelsesgebyret blev sat til 5.000 kr. og et rentefrit lån til 5.000 kr. og 300 kr. i kvartalet som kontingent. Det blev endvidere besluttet, at alle indmeldelser i foreninger indtil videre var betinget af, at foreningen opnåede at blive mindst 60 medlemmer inden den 1. juli.

Det skulle blive et hektisk halvår præget af hyppige fællesmøder frem til det endelige den 14. november, hvor foreningen kunne kalde sig ejer af Quinta do Bogalho, godsejere så at sige, de nye 'patrones'.

Der var mange hurdler, før drømmen kunne realiseres. For det første skulle man blive medlemmer nok til at sikre likviditet til købesum-

men. Og i den efterfølgende periode op til det endelig køb, var der en langvarig kontakt mellem foreningens advokat Lars Kjeldsen og ejendomsmægleren Jaime Amaro i Odemira. Til tider ophedet, lader det til. I et brev fra Martin Jespersen til Nardo fra den 3. juli skildrer han temperaturen hos Jaime således:

"Nuvel, vi var dårligt ankommet og havde sagt goddag, han begyndte og klage over vores udmærkede savskærer, Lars Kjeldsen. Han var sur på ham, træt af ham and what so ever! Hr. Kjeldsen var i følge hr. Amaro en paragrafrytter, en krakiler, der skulle have sikkerhed og check på alt. Han skulle have bankgaranti (selvom det slet ikke var nødvendigt i følge Amaro), han skulle have analyse af drikkevandet, kontrakten skulle laves om og specificeres med alt muligt unødvendigt i hoved og røv, han trak tingene i langdrag, 1 år og han foregav at vi ville købe det hele og ikke det halve. Og der var ikke det der var galt."



Ilda og medlemmer på Porcos' terrasse.

På mødet den 9. juni konstaterede man, at man nu var 38 medlemmer, hvilket betød 380 000 kr. Men man havde nu yderligere oplysninger. Man var faktisk kun i gang med at købe

halvdelen af Quinta do Bogalho! I en rapport fra den 25. maj fra Nardo, Birgitte Carlsen og Lars Kjeldsen kan man læse:

"I går var vi, Lars Kjeldsen (advokat), Birgitte (Carlsen) og Nardo ude på farmen. Endnu mere skøn end da vi første gang var der sammen. Og dobbelt så stor som den er skildret på tegningen. Da vi var hernede i efteråret, så vi kun ca. halvdelen af grunden. Det er lykkedes os at få en aftale om at kunne købe parcel nr. 28, den med Hovedhus, oliepalme og kilde, ½ af orange-lunden, samt forpagterboligen. Han (en lokal bankmand) kræver 12 millioner escudos i rater pr. 15/6, 15/7 og 15/9. Vi har forkøbsret til parcel nr. 17 til en pris på 9.000.000 \$, men forkøbsret er tidsbegrænset."

Parcel 17 var Mesinha arealet med bygningerne Porcos, Portuguesa og Mesinha og Mesinha dalen. Parcel 28 hed Quinta da Eirinha, og de 12 millioner escudos svarende til omtrent 445 000 kr., som på sin side ville kræve 45 medlemmer.

Man måtte nu ophæve beslutningen fra det stiftende møde om, at indmeldelserne skulle være betinget af, at man opnåede at blive mindst 60 medlemmer inden den 1. juli. Men man godtog købet af parcel 17 for de 12 millio-

ner escudos.

På det næste møde den 3. juli tilbød 10 af medlemmerne at kautionere for det manglende beløb, og på det følgende møde den 5. september havde 10 af foreningens medlemmer kautioneret for et lån på 700.000 kr., så man også var i stand til at inddrage parcel 17, Mesinha i købet.

En anden hurdle var at blive godkendt som en udenlandsk forening som køber af en portugisisk landejendom. Man udfærdigede en ansøgning til de portugisiske myndigheder om at blive anerkendt som legitime køber af en landbrugsejendom i et samarbejde mellem en portugisisk advokat, Paulo A. de Pina, og foreningens advokat. Den blev indsendt den 17. juli og her stod (i oversættelse) bl.a.:

Beskrivelser af planer for anvendelse og køb af de to godser MESINHA og QUINTA DA EIRINHA placeret i sognet San Salvador, i Odemira amt, af foreningen RIO MIRA.

"Målet for foreningen er at købe og administrere ejendom og andre aktiviteter, der kan tjene foreningens medlemmer rekreative formål.

Det er foreningens håb, at realiseringen af dette



Korkeg og Casa Porcos i 1986
Foto:
Maiken
Kløvedal 14

projekt kan bidrage positivt i udvekslingen af erfaringer mellem de to lande...

...Så snart foreningen kan overtage godserne, vil vi indgå korrekte aftaler med den lokale arbejdsstyrke for at nå vores mål.

Det er foreningens klare politik, at enhver profit, der kan skabes ud fra landbrugsaktiviteter, skal geninvesteres i godserne for at forbedre faciliteterne.

Da der er mere end tilstrækkelig vandforsyning på godserne, er foreningen ved at undersøge mulighederne for at lave et lille gartneri på godserne. Desuden er et forsøg i lille skala med ikke-forurenende energikilder under overvejelse, som eksempelvis vind-energi. Foreningen anslår, at den årlige omsætning for landbrugs aktiviteterne vil blive 2 millioner escudos. Bygningerne på godserne er i en rimelig god grundlæggende tilstand. Den generelle plan for bygninger og vedligeholdelse er, at de eksisterende bygninger skal renoveres for at tjene medlemmerne for et startbeløb af \$ 2.000.000....

...Det er hensigten, at bygningsprojekterne vil blive udført af lokale entreprenører og med traditionelle materialer.

Det er vores opfattelse, at foreningen vil bidrage positivt til regionens økonomi både ved at skabe arbejdspladser og ved forbrug af lokale varer."

Underskrevet af Lars Kjeldsen og de Pina.

Foreningen blev godkendt som køber.

Og den 29. september udkom 'Formidlingsorganet Rio Mira Nr. 1., 1. Årgang' med bl.a. Hanne Schmidt som redaktør og med denne leder, som John har citeret andetsteds her i bladet. Tonen er boblende og triumferende glad, så tillad os endnu et citat:

"Hvem der fik denne drøm, vides ikke... Indtil videre har ca. 50 mennesker mere eller mindre uafhængigt af hinanden købt sig ind i et fritidskollektiv i Portugal - uden at have været det fysisk nærmere end bevidstheden om drømmen. Det bli'r sgu skægt, det her; for når så mange drømmer så meget så billigt, så må der komme

noget ud af det."

Det kom der. Man var blevet godsejere, de nye 'patrones', som Martin kaldte det. Det var fra starten klart, at man som socialister ikke ønskede at udbytte Portugal som nye grundejere i Alentejo. Foreningen blev lanceret som et non-profit foretagende. Såvel ovenstående ansøgning som den 1. husorden fastslog, at et af målene var at videredrive et landbrug. Et medlem, Børge Lund nr. 19 advarede dog mod planerne: *"Giver jord mig frihed eller arbejde? Kun bonden kender svaret."* skrev han. Men de første 10 år af foreningens liv var meget præget af ønsket om at drive en eller anden form for landbrug videre.

At man som udlændinge ikke ønskede at optræde som profitmagere eller udbyttere, og tankerne om kooperativ brug var en selvfølge for mange af de stiftende medlemmer såvel som tanken om en mellemfolkelig kulturudveksling. Martin drøfter disse forhold grundigt med sig selv og med Nardo i ovennævnte brev fra den 3. juli 1987:

"Men der var én ting i det, han sagde, og som bekymrer mig mere. Og det er, at hele købet og projektet jo til slut bagefter skal godkendes af de portugisiske myndigheder... Men man har aldrig prøvet sådan "en club", et fritidskollektiv før...

Vi kan/skal så "sælge" projektet til myndighederne, dels ud fra at produktionen videreføres, men på en sådan måde at vores kooperativ bliver et extra aktiv for landsbyens folk... Og at projektet fremmer international - mellemfolkelig forståelse og ikke traditionel turisme med restauranter, sport, sol og strand...

Mens folk er ved at brække sig over turister ved Algarve (hvor vi var først), så er disse mennesker ved Odemira glade for fremmede: endelig sker der noget andet end at kl. 3-bussen

kommer kl. 3. Hvorfor netop ikke slå på en mere aktiv turisme (hvor det ikke kun er passiv afslapning) baseret på en vis arbejdsmæssig sammenhæng i et område, der baserer sig på produktion? Nedbryde skellet mellem arbejde og fritid, integrere turismen positivt i en produktionsmæssig sammenhæng. Og på dette mere reelle grundlag fremme virkelig mellemfolkelig kultur, international forståelse mellem danskere og portugisere (som jeg synes swinger godt omkring f.eks. andelstraditionen, humor, afslappethed m.v.). Altså at vi i projektet formulerer noget om et kulturmøde mellem de 2 folk..."

På fællesmødet den 14. november kunne Niels Gudme så endelig fortælle mødedeltagerne, **"at man pr 15. september havde købt stedet for 23 millioner escudos efter at være blevet godkendt som forening af de portugisiske myndigheder."**

Og Nardo kunne fortælle, at medlemstilgangen var for svag. Foreningen havde den 14. november 50 medlemmer.

Men i et postkort fra julen 1987 skriver Nardo: "25 ° i solen. Vivi og jeg var nede ved floden i dag. Stort er det s'gu. Men langsomt får vi lidt overblik, indrettet os nødtørftigt. Her er enormt dejligt at være."

Nu skriver vi 2012, vi er der endnu, en del med lidt flere rynker - og i de mellemliggende år har 197 forskellige mennesker været medlemmer og sammen med deres familier været med til at nyde stedet, administrere foreningen og vedligeholde vores arealer og bygninger. Vi er i dag 75 medlemmer, heriblandt stadig Hans Kristian, John, Per og Maiken, som alle sad med ved mødet den 1. april 1987 og var med til at skabe rammerne om og grundlaget for vores forening,

Vagn P. Andersen 106



Foto: Finn Gunst 69,

10 ÅRS JUBILÆET

10 års jubilæet blev en markant milepæl i Rio Miras historie. Efter de første ti turbulente år med en række uheldige episoder, der bl.a. havde krævet politiets indblanding, var vi ikke just populære i landsbyen, hvor de vildeste rygter cirkulerede. Men nogle venligtsindede beboere gjorde os opmærksom på, at Quintaen i gamle dage inviterede landsbyen op til fest en gang om året til musik og dans med medbragt mad og drikke. De opfordrede os kraftigt til at gøre det samme. 10 års jubilæet var et oplagt tidspunkt, og der blev straks nedsat et udvalg.

Det blev stort anlagt, og det var faktisk Anabelas fortjeneste. Hun hyrede nemlig egnens mest berømte harmonikaspiller, der sørgede for sin egen PR ved at sætte skilte op i omegnen. En stor gruppe tog i forvejen ned for at organisere festen. De satte borde og bænke op efter 'de forhåndenværende søms princip', dvs. gamle skodder og døre på oversavede træstammer. I hast fik de produceret en stor grill med drejespyd, da vi havde fået et helt lam forærende. De indrettede udskænkingssteder og købte ind, et utal af skinkeskiver. Vi havde opdaget, at portugiserne ikke ville have lam, det var husmandskost, så meget desto gladere var danskerne. Vi købte boller til sandwich, vin etc. Det værste var, at vi intet begreb havde, om hvor mange personer harmonikaspilleren plejede at trække til huse, især når der var fri entré. Der blev malet smukke, enkle skilte holdt i hvidt og blå med anvisninger til toiletter og parkering, samt prisskilte. Det sidste med priserne var det sværeste, men vi ramte nogenlunde rigtigt, og festen løb faktisk rigtig pænt rundt. Alle arbejdede i højt tempo og i godt humør, og

det lykkedes mirakuløst at blive klar til festen. Vejret var med os, og:

Festen blev en kæmpe succes!

Der blev danset, danset og danset. Kvinderne var straks på 'gulvet', to og to i alle aldre i deres helt specielle trippevals med po-po'erne skubbet godt bagud, det så herligt ud. Langsomt kom også mændene med. Der blev snakket og drukket, og de sidste gæster forsvandt først ved 4-tiden om morgenen. Vi havde annonceret, at mad og drikke kunne købes, men det var hyggeligt, at en del familier i landsbyen mødte op med madkurv og tæpper som før i tiden. Løseligt anslået kom der ca. 400 inkl. de 30 medlemmer, der var kommet ned til jubilæet.

Men tilbage til indledningen. Vi var et par stykker, der blev tilbage for at male blå vinduer i Hovedhuset og for at købe nye komfurer til alle køkkener. Men vi var også på marked i Boa Vista, til Fado og brandmandsbal i Odemira. Og overalt kom folk hen og hilste begejstret på os og takkede for en fantastisk fest. Vi fik sågar en ekstra god pris på komfurerne, og i landsbyen var der altid nik og smil.

Så at vi havde lukket Quintaen op for de omkringboende, så de selv kunne se, "hvad vi egentlig var for nogle", havde givet os en helt ny og tiltrængt status, som vi stadig nyder godt af og følger op på.

Anne-Marie Schmidt 38

ANEKDOTER FRA DYRENES VERDEN

Historien om den kloge kat

Sommer 1992 havde vi en ny forvalter, Hans Jørgen, på quintaen.

Han havde et stort arbejde med at vande vores appelsiner, når vandet kom fra Santa Clara. Hvert appelsintræ havde en lille vold omkring sig og en rende mellem hvert eneste træ. Når vandet så kom strømmende, ofte midt om natten, fordi vi stod nederst i hierarkiet til at få vand, skulle han lukke op og i ved håndkraft med en hakke om hvert eneste træ – i mørke vel at mærke.



Illustration: Karin 151 og Vagn 106

Det forår havde det været temmelig regnfuldt, og quintaens kat havde lagt første kuld killinger i en lavning, som var blevet oversvømmet, da den voldsomme regn satte ind, og killingerne omkom. Da tiden nærmede sig til fødslen af andet kuld, var den så klog, at den havde sine killinger i en hulning oppe i et træ.

Selvsamme kat kunne man i øvrigt se løbe langs kanalerne, når vandet kom strømmende til appelsintræerne, for når vandet oversvømmede hullerne i jorden, sprang musene op og var lige til at fange let og ubesværet.

Historien om grævlingen

Sommer 2001 havde der været brand hos vores nabo Augusto og Maria.

En formiddag gik jeg op langs skrænten for at se på skaderne over kildedalen i skellet ned mod bunden. Det var temmelig varmt, så jeg holdt mig i træernes skygge. Pludselig hørte jeg noget pusle og stønne, og jeg standsede. I træets skygge lå et mægtigt dyr, og i første omgang blev jeg lidt skræmt, for måske blev det forstyrret i sin middagslur og angreb? Det varede dog ikke længe, før jeg opdagede, at dyret var bundet – troede jeg. Ved nærmere eftersyn viste det sig, at dyret – som var en kæmpe grævling – var fanget i en snare af tynd metaltråd og nærmest var ved at blive skåret midt over, hvis det bevægede sig. Der løb blod ud af næsen, den var bange, men ved bevægelse strammede snaren til.

Jeg synes selvsagt, det var temmelig skræmmende og modbydeligt og begyndte at tude. Jeg anede ikke hvad jeg skulle stille op og var oprørt over at se dyret lide sådan.

Så jeg løb op til Augusto og Maria, mens jeg forsøgte at beskrive, hvad jeg havde set og undrede mig over, hvem der dog kunne finde på at sætte sådanne fælder op – og så oven i købet på vores grund?

Augusto sagde: ”Calma – calma”, og jeg fik en rundvisning i hans ødelagte majsmark, som grævlingen åbenbart havde fourageret i, i nogen tid.

Jeg gjorde ham begribeligt, at han straks måtte skyde dyret, få en ende på dets lidelser og fjerne fælden.

Han tog sig ikke synderligt af mig, men da han lovede, at han nok skulle skyde den snart, gik jeg hjem.

Først 1 -2 timer efter hørte jeg skuddet.

Augusto kunne godt mærke, at jeg ikke var begejstret for hans metoder, og for at gøre det godt igen kom han næste dag med grævlingen, halvgarvet, smurt med nogle urter og andet og sat på en krydspind til tørring.

Jeg må indrømme, skindet var flot, og den hang så i brændeskuret, men nåede naturligvis ikke at tørre, til jeg skulle rejse hjem.

Der hang den så en rum tid, og ingen ville/ kunne naturligvis hjælpe med at tage den med hjem til mig – indtil Hans Kristian forbarmede sig over mig og afleverede den på Frederiksberg.

Jeg tog den med til min fine pelsmand på Falkoner Allé, men han ville bestemt ikke røre ved den (den lugtede heller ikke godt og havde ikke haft godt af det lange ophold i brændeskuret), så han sendte den til et garveri i Sønderjylland, som endte med at smide den ud.

Så så tæt var jeg på at få et flot grævlingeskind over min sofa – men med den dystre forhistorie var det nok godt det samme.

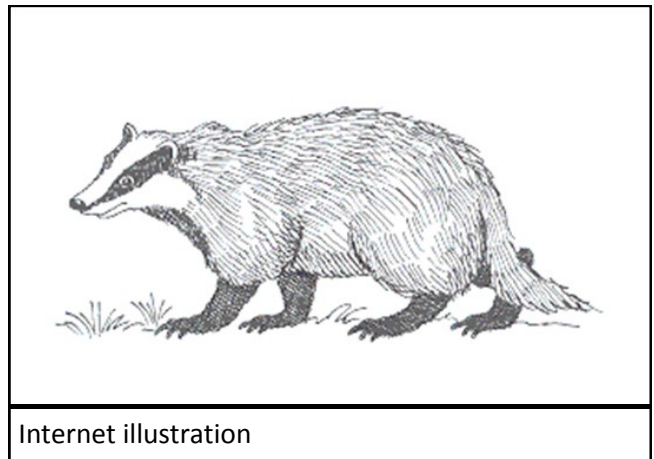
Mht. til branden hos Augusto, var den opstået ved, at en korkskærer havde smidt et cigaretskod, og hans fantastisk flotte drivhuse, afgrøder, det meste af hans og en lille anelse af vores grund var brændt.

Han var ikke forsikret, så det var en stor ulykke for ham.

Jeg har kendt Maria og Augusto siden mine første somre på quintaén (1989). Meget flittige mennesker, hun i slut 70'erne, og han er vist blevet 80. De har den mest fantastiske grønthave, hvorfra de sælger deres afgrøder på torvet. Alt er utrolig velholdt, og jeg tør dårligt nærme mig, for jeg ender med hænderne fulde af grønt o.a. til mange dages forbrug. Engang fik jeg også æg og andet der. Sidste efterår viste de mig nogle kæmpe flotte blå drueklaser, de nu dyrker

og laver vin af – til eget brug vel at mærke.

Det var i øvrigt deres marker, vi gik over og ned i slugten til "urskoven" med kæmpe eukalyptus og store, hængende, blå snerler på vej til Saõ Pedro i gamle dage – en genvej, der nu desværre er umulig at gå.



Internet illustration

.....

Historien om kæmpe-edderkoppen

Min veninde og jeg boede en sommer (1990) i hovedhuset. Der havde åbenbart ikke boet nogen i nogen tid, for der trængte til kraftig rengøring, og der var meget kryb alle vegne. En morgen vi kom ud i køkkenet, var vi simpelthen ved af dø af skræk, for over døren sad den største edderkop, vi nogensinde havde set.

Gode råd var dyre, vi kunne ikke nå den og sandt at sige, turde vi heller ikke. Jeg hentede til sidst en dåse gift, og den fik et ordentligt pift. Men det rørte den ikke. Så et til... og så et til. For hvert pift blev den ca. 1 mm mindre, men ellers skete der ikke noget.

Vi satte os ud på trappen med ryggen til for at

overveje næste skridt og tro mig, efter nogen tid HØRTE vi simpelthen, at den faldt død ned på marmorgulvet, så stor var den.

---o---



En anden edderkoppehistorie er fra sidste efterår (2010), hvor min veninde og jeg igen ankommer til quintaen og flytter ind i Hovedhuset. Jeg synes nu nok, at mine mange somre i Portugal har hær-det mig noget mht. kryb af forskellig art, og vi begyndte at gøre vores værelser rene.

For at være helt sikker på en god nats søvn, ville jeg lige flytte kommoden og tjekke der.

Oh rædsel, et kæmpe monster havde bosat sig der.

Vi var alene på quintaén – ingen stærke mænd eller kvinder at kalde på, så med reminder til historien med giftlåsen (men sådan én havde jeg ikke nu) gik jeg på jagt efter noget, jeg kunne bruge.

På badeværelset havde nogen heldigvis efterladt en "Vanish", og når det er effektivt mod pletter, kan det måske også klare en edderkop. Den fik så også nogle pift uden synderlig virkning, men til sidst blev den alligevel så groggy, at jeg kunne snige mig ind på den og gi' den et ordentligt gok med kosten og feje den ud.

Se det krævede en ordentlig gin og tonic bagefter.

Marianne Agner 73



Foto: Karin West Thomsen 151,

25 ÅR MED DE ANSATTE I FORENINGEN RIO MIRA

Det var Foreningens erklærede mål de første år, at vi som ejere af Quinta do Bogalho på en eller anden måde skulle opretholde dyrkning af appelsiner og andet, og sørge for landskabspleje på grunden. Samtidig havde man en del venstreorienterede og humanistiske forestillinger om kooperativer i Alentejo i forlængelse af nellikerevolutionen, hvis efterdønninger ikke helt var ebbet ud i 1987. Foreningen stod i et dilemma fra starten i forhold til evt. ansættelser. På den ene side ønskede man ikke at være en 'led' arbejdsgiver, og på den anden side skulle der være lokale folk til at varetage opgaven. Vi var fra starten klar over den geografiske afstand og om sprogproblemerne, men måske mindre vidende om den kulturelle forskellighed. Alene kunne vi ikke stå for landbrugsdriften, da vi jo var her sporadisk, på ferier, og det blev hurtigt klart, at foreningen ville få brug for en slags forvalter, der både kunne føre opsyn med grunden og husene, samt stå for en videreførelse af landskabsplejen og dyrkning af bl.a. appelsiner, korkege m.v.

Allerede fra starten viste dilemmaet sig. Før vi købte grunden havde ejendomsmægleren Jaime Amaro ansat en dame til at passe på grunden, vande blomster i Kildedalen m.v. Dilemmaet i den sag gik bl.a. på, at vi ikke ønskede at være traditionelle arbejdsgivere og fortsætte patron-funktionen fra den forrige "godsejer" på stedet, som boede i Lissabon og havde folk ansat til at lave det grove arbejde. På den anden side ønskede vi jo ikke bare, at damen skulle fyres. Men hun stoppede, da vi havde købt grunden, da hun kun havde en ansættelse hos ejendomsmægleren.

Foreningen forsøgte sig i de kommende år med

en række af forskellige ansvarlige i en forvalterrolle, portugisere som danskere.

Fra april 1988 til 01.07.91 er **Amândio Rui Oliveira Guerreio** ansat, og han og hans kone **Ilda** bor i Casa Mesinha som forvalterbolig.



Foto: Karin West Thomsen 151,

Der var ofte liv og glade dage, mens de var ansat i starten med fester i Casa Portuguesa, der var blevet omdannet til en café eller værtshus med Amândio og hans kone som værtshusholdere. Der var også konflikter, og man husker bl.a., at Nardo sprang op på traktoren foran Amândio, da han syntes det gik for langsomt med arbejdet, eller det ikke blev gjort rigtigt. Derudover forsøgte vi, at forklare Amândio, at vi ønskede at dyrke økologisk, og han fik da også besøg af en konsulent fra Svanholm der arbejdede nord på. Men Amândios holdning var, at ham kunne man ikke lære noget, så han begyndte at sprøjte appelsinerne.

Amândio organiserede også, at nogle lokale

kvinder kom og plukkede appelsinerne. Derefter kom der i et par år et selskab, som selv sørgede for at de blev plukket, men så skete der en voldsom udvikling i mekaniseret og industriel dyrkning bl.a. i Spanien, som pressede priserne så langt ned, at det ikke kunne svare sig at plukke vores.

Amândio sagde selv op i sommeren 91, men ville ikke fraflytte, før han fik opfyldt sine tilgodehavender. Det blev en længere strid, hvor vi måtte involvere vores sagfører, da vi ikke kunne acceptere hans krav om tilgodehavender og feriepenge. Sagen løber ud i sandet. I mellemtiden er vores appelsinplantager ved at gå til. Her får vi uventet hjælp.

I 3 mdr. får foreningen hjælp af et ungt dansk par, Thomas Lindhardt og hans kone Rikke og deres barn, Emilie. Hen over sommeren får Thomas med hjælp fra medlemmer reddet appelsinplantagen, der var ved at gå til af vanrøgt. De afløses af en Lennart og Helle.

I oktober 91 forhandler foreningen med **Leonel Nobre Alves da Silva** om en eventuel ansættelse. Leonel bor sammen med sin hustru **Maria**

José og deres tre døtre, **Zélia**, **Anabela** og **Marta Sofia** i huset ved vores indkørsel. Leonel vil på det tidspunkt ikke have noget at gøre med medlemmer, men gerne passe grunden. Dette viser et problem i foreningens håndtering af ansatte. Nemlig hvem der kan give instruktioner og pålægge arbejdsopgaver: Administrationsgruppen eller de medlemmer, der opholder sig på grunden, som får gode idéer. Foreningen kan nogle gange for en ansat nok vise sig som lidt af "et mangelhovedet uhyre" med alle de medlemmer og strukturer, vi har. Foreningens flade struktur med mange arbejdsgrupper og satsning på medlemmernes aktive deltagelse kunne til tider – skulle det også vise sig senere – give anledning til uklarheder i hvem, der har kontakten og ledelsen i forhold til den/de ansatte. Et svært dilemma, som vi aldrig har fået løst helt, om end vi er blevet klogere hen ad vejen, og i dag går det rigtig godt.

Man vælger i stedet for i december 1991 at ansætte **Hans Jørgen Hansen** på en 2-årig kontrakt som forvalter. I Hans Jørgens periode optræder Leonel mere og mere som medhjælp og konsulent, som han også var i Amândios tid. I januar 1993 bryder lange forhandlinger om



Marta Sofia, Anabela og Zélia
Leonel, Marta og Anabela
Maria José



Hans Jørgens kontrakt endelig sammen, da foreningen på det tidspunkt ikke er i stand til at betale ham den løn, han ønsker, og Hans Jørgen holder op som bestyrer. Og man beder Leonel om "at holde øje med stedet" i sin fritid, samtidig med at han stadig havde sit arbejde i kommunen på det tidspunkt.

Der var på det tidspunkt ret store økonomiske problemer, og der måtte spares overalt. I en kort periode i 1993 "ansatte" man en ung mand, der hed Nerik til at stå for vandingen af appelsintræerne, der i en periode var truet og på vej til at tørre ud. Han fik "opholdet som løn", så det var "gratis" for foreningen.

Det var også problematisk i forhold til Leonels rolle.

Det endte med, at fællesmødet d. 7.9.1994 endes om at tilbyde Leonel en 10 måneders kontrakt. Samtidig ansætter man formelt **Anabela** til at passe regnskaberne i Portugal, en indsats hun allerede er begyndt at hjælpe sin far med. Den 1. september 1995 ansættes Leonel så i en fast stilling.

Fra september 1994 til sin død den 10. maj 2003 er **Leonel** vores medarbejder her på Quintaen.



I 1995 træffer foreningen en aftale med en lokal **fåreproducent, Joaquim Silvino**, om fåregræsning her på Quintaen. Det er en aftale



Fåreavleren Bruno

uden penge, hvor vi får holdt græsset nede, og fårene har græsning. I 1997 får Leonel et område på 200 m² til en køkkenhave som supplement til sin egen.

I sommeren 1998 gifter **Anabela** sig med **Carlos M. G. G. Martinho**. Og dermed kommer Carlos ind i foreningens liv. Efter Leonels død fortsætter Anabela med at passe regnskaber og andet administrativt arbejde, medens Carlos ikke ønsker fastansættelse som Leonel. Carlos ansættes derfor med 5 timer om ugen til opsyn med grunden. Og i de følgende år står Carlos for de store restaureringer, med ombygningen af Mesinha, Portuguesa og de gamle hønsehuse til 3 beboelsesrum, samt opførelsen af vores multisportsbane, som den største ombygning. Dette arbejde finder sted i perioden 2006-07.

Igen gennem årene har vi haft salg af forskellige afgrøder. Appelsiner de første år, men det stoppede først i 90'erne, da man krævede gødning og sprøjtning af afgrøderne for at købe. Siden har vi især solgt korkeg og eukalyptus. Men den 'intensiverede dyrkning af afgrøder' fik vi aldrig gennemført. I realiteten er vi et feriekollektiv, og at drive et landbrug fra Danmark har ikke været muligt, trods mange medlemmers arbejde også med det landbrugsmæssige og landskabsplejen. Der har gennem årene været for-

søgt med afgrøder og grøntsager, plantning af blomster m.v., men det er ofte løbet ud i sandet, da man ikke har kunnet følge op på vanding og pasning, når folk var taget hjem til Danmark.

I dag har vi et antal velfungerende arbejdsgrupper, der arbejder tæt sammen med vores portugisiske ansatte. Landskabsgruppen har bl.a. et fint samarbejde med Oliveiros, som står for noget landskabspleje og visse afgrøder.

Det er på det seneste lykkedes at få en bedre og klarere struktur i, hvem der kan anvise arbejdsopgaver til de ansatte, og der er klare kontaktordninger nu via A-gruppe og bestemte folk i de relevante arbejdsgrupper (bl.a. Byggegruppen og Landskabsgruppen). Louise fortæller herom, at Rio Miras landskabsgruppe ikke direkte har nogen ansatte, og er dermed ikke arbejdsgiver med de hertil hørende forpligtelser. Vi benytter free lance arbejdskraft i Portugal til at udføre de nødvendige arbejdsopgaver, vi har brug for bliver udført på vores arealer. Vi har stor og engageret hjælp af Hélder Conceição (der er gift med Marias yngste datter) samt Oliveiros Conceição, der er Hélders far. De arbejder ca. 8 ti-

mer hver på en normal arbejdsuge. Vi udarbejder hvert forår og efterår en kontrakt om arbejdsopgaverne, og når Rio Miras budget er vedtaget, aftales for hele året hvor mange penge der er til rådighed. Når arbejdet er udført fremsender Hélder og Oliveiros via Anabela Silva en regning for de anvendte timer. For større enkeltstående projekter, hvor der er involveret materialekøb og forbrug af fremmede maskiner tegnes en kontrakt med Carlos Silva, som ligeledes fremsender en regning via Anabela. Ordningen fungerer meget tilfredsstillende og er blevet meget mere overskuelig, efter at Landskabsgruppen har fået sit eget budget og dermed kan lave bindende aftaler.

Vi har gennem årene trods problemer indimellem haft stor glæde især af Leonel og hans familie, som medarbejdere, men især også som vores stærke forbindelse til samfundet rundt omkring os. De har så at sige været vores ambassadører. Ud over at mange af os har fået dem som personlige venner.

Karin West Thomsen 151

Vagn P. Andersen 106



Hélder og Oliveiros



Anabela og Carlos

Fotos: Karin West Thomsen 151 og Vagn P. Andersen

LANDSKABSGRUPPENS SAMARBEJDSPARTNERE

Rio Miras landskabsgruppe har ikke direkte nogen ansatte og er dermed ikke arbejdsgiver med de her-til hørende forpligtelser. Vi benytter free lance arbejdskraft i Portugal til at udføre de mange nødvendige arbejdsopgaver, vi har brug for bliver udført på vores udeområder.

Vi har stor og engageret hjælp af Hélder Conceição (der er gift med Marias yngste datter) samt Oliveiros Conceição, der er Hélders far. De arbejder ca. 8 timer hver på en normal arbejdsuge.

Vi udarbejder hvert forår og efterår en kontrakt om arbejdsopgaverne, og når Rio Miras budget er vedtaget, aftales for hele året hvor mange penge der er til rådighed. Når arbejdet er udført, fremsender Hélder og Oliveiros via Anabela Silva en regning for de anvendte timer.

For større enkeltstående projekter, hvor der er involveret materialekøb og forbrug af fremmede maskiner tegnes en kontrakt med Carlos Silva, som ligeledes fremsender en regning via Anabela.

Ordningen fungerer meget tilfredsstillende og er blevet meget mere overskuelig, efter at Landskabsgruppen har fået sit eget budget og dermed kan lave bindende aftaler.

Dec. 2011 Louise Emcken



Louise på inspektion i Mesinha-dalen

OM BIRGITTE CARLSEN

Birgitte blev født i 1943.

Hun voksede op forskellige steder i landet, og efter en barsk barndom slog hun sig i 1964 ned i Espergærde med sin mand Niels. De fik 2 døtre, Kathrine og Julie, undertegnede.

Birgitte uddannede sig til skolelærer og underviste i mange år på Tipperupskolen i Espergærde. I 1981 døde Niels efter en alvorlig kræftsygdom. Birgitte stod nu som enke i en alder af 38 år med 2 store teenagepiger.

Hun havde en medfødt styrke, et engagement og en energi – og da Kathrine var flyttet hjemmefra, og hun snart kunne se, at jeg ville gøre det samme, gik hun i gang med at læse jura på Københavns Universitet.

Hun havde svært ved at se sig selv som en gammel skolelærer, der - som hun selv sagde det – ”synes børnene bliver værre og værre, men glemmer at det er én selv, der bliver ældre og mere og mere sur.”

Og desuden skulle der ske noget i hendes liv. En æra som husmor og mor var slut.

Igennem en veninde hørte hun om fritidskollektivet Rio Mira.

Hun besøgte stedet og mødte her Nardo, som hun forelskede sig stormende i. Og han i hende. Dette forhold holdt lige til hendes død i 2001.

I 1987 fik hun sin juridiske embedseksamen – og hvor var vi stolte!

Derfor fungerede hun også i alle årene som foreningens advokat.

Hvad Birgitte ellers bidrog med i foreningen, er svært for mig at sige. Som hendes datter var det naturligvis helt andre ting, som jeg talte med min mor om. Men at hun var en stor og vigtig person, er jeg ikke i tvivl om. Men det handler lige så meget om hendes enorme nærvær og generøsitet i mellem menneskelige sammen-

hænge.

Da de fleste mennesker husker hende og savner hende, nyder jeg stadig godt af i mange sammenhænge at være hendes datter.

Når jeg kommer til vores farm, mærker jeg hende tydeligt og hendes ånd. Og de fleste ældre medlemmer kan da også fortælle mig gode historier om hende. Dem elsker jeg. Det samme gælder selvfølgelig Nardo, som jeg holdt meget af og savner. Jeg var glad for at være hans "papidatter".

I Birgitte og Nardos ånd er det ekstremt vigtigt, at farmen selvfølgelig består og blomstrer. Derfor ser jeg også en fare i, hvis alle ny tilkomne medlemmer, er omkring 60 år og derover.

Med al respekt er det vigtigt, at der er en balance i alder i vores forening. Selvfølgelig er det fint med ældre – de har som regel også mere tid til de praktiske ting end børnefamilierne, men det

er også vigtigt, at farmens børn og deres venner får plads nu.

Det var jo sådan det opstod – blandt venner og ud af lyst til at være sammen, og det, tror jeg, er vigtigt. Jeg tror på, at tingene vokser bedst, når vi har nogle relationer at hænge det op på så at sige. Og der nytter det ikke, at der ikke bevidst skabes grobund for farmens fremtid i udvælgelsen af nye medlemmer.

Jeg har just været dernede og må endnu en gang konstatere, at det *er* paradis på jord, som Birgitte beskrev det efter hendes første besøg. Jeg føler mig tæt på naturen, mine sanser og mine tanker, når jeg er der – og ikke mindst tæt på Birgitte. Og det er det bedste.

Julie Carlsen, 146



Birgitte Carlsen på Den Blå Café

THOMAS OG NARDO

Interview med Thomas Leonardo Pedersen 76, søn af Merethe Pedersen, 14, og Ole Leonardo Pedersen, 11...
Interviewet er optaget af Karin West Thomsen 151 og Vagn P. Andersen 106.

Det begyndte med Nellikerevolutionen i 1974. Nardo hører om den hjemme i Danmark og ringer til Merete og siger, at dét må han altså ned og se, og må han så for resten lige låne bilen? Det måtte han, men på én betingelse, at han tog deres drenge med. Så Jesper og Thomas tog med deres far på en køretur ned til Portugal. Jeg var 9 år gammel på det tidspunkt, fortæller Thomas.

Nardo var ikke ulandsfrivillig, han var uddannet arkitekt og fungerede som byplanlægger. Først arbejdede han i Iran under præstestyret, og kom så til Mozambique, her ansat af den mozambiquiske stat til lokal løn, modsat dem der var ansat af den danske stat. Men han ville ikke trække dollars ud af et så fattigt land, så han sad med rationeringsmærker og den lokale valuta. Det var kun en få år efter uafhængigheden, og der var stadig borgerkrig i landet. Men han fik nogle privilegier, de andre ikke havde.

Han arbejdede sammen med ministrene. Som forbedelse var han gået til portugisisk undervisning i Estoril vest for Lissabon, og jeg var også med dér til nogle børnekurser. Nardo boede først i Mozambique sammen med Vibeke, hans daværende kæreste. Han var i Mozambique i 4 år, derefter 2 år i Grønland og så et par år i Angola. Erling boede i Mozambique, da Nardo kom derned. De boede faktisk dør om dør, man kunne se fra Nardos hus over til Erlings.

Da jeg besøgte ham, var borgerkrigen stadig i gang, fortæller Tomas. Man kunne ikke køre i bil fra Maputo til Pemba. Nardo talte meget om, at han ikke ville ansættes i Danida. Han måtte køre rundt i en Lada, mens de andre kørte i luksusbiler, hvad der jo godt kunne ærgre mig, siger Thomas. Man kunne ikke købe så meget i de almindelige butikker, ikke købe slik eller chips, men en gang var vi henne i en



Ole Leonardo Pedersen

Loja Franca, dvs. en af dollarbutikkerne. Her købte alle de andre hvide ind, eller deres tjenestefolk.

Da jeg kom hjem igen fra Norge, begyndte jeg at se Jesper, Nardo og Merete og høre om projektet Rio Mira. Da var jeg 20 år. Jeg gik og tænkte på det et års tid. Men så på en motorcykeltur derned, begyndte jeg at tænke på, hvad det ville koste i gæstefølge. Jeg vidste, at Jumbofonden havde besluttet, at man kunne søge fonden om et rentefrit lån på 5000 kr., og jeg fik kun 3200 om måneden i kontanthjælp. Så en aften på en café i Frankrig på turen derned ringer jeg til Danmark, får lånet og melder mig ind. Jeg tror, at Jumbofonden lavede låneordningen, fordi de mente, at foreningen burde have en bred aldersstruktur. Her i sommeren 89 stopper Margit og Nardo med at være et par. Samtidig dukker Birgitte Carlsen (79) op i Nardos liv.

Birgitte meldes ind samme år og kommer hurtigt til at sidde i administrationsgruppen. Hun og Nardo var gode til et være et par og samtidig være uenige, og hun havde ingen problemer med at gå imod ham i en diskussion. Nardo var ikke en udpræget skrårisker person, og ofte kunne Birgitte overbevise ham om synspunkter, og de var begge to meget gode til at lytte. Men Nardo kunne også sige: Prøv at hør her, det her er en lille kamp, den får de sgu lov til at vinde, så skal jeg nok tage de store i stedet for.

Kollektivtanken? Jeg har jo altid boet i kollektiv. Jeg voksede op i kollektivet på Esplanaden og derefter i Jumbokollektivet, derefter i Vang i Thy på den gamle skole, et kvindekollektiv, og endelig oppe i Høsterkøb med Merethe. Der var altid nogen hjemme, når man kom hjem fra skole. Det var fantastisk. Jumbokollektivet fx havde svømmepøl, kæmpe stor skolestue, kæmpe have mm. man fik råd til meget mere, når man kunne dele. Det er det samme med Rio Mira. Hvem af os her havde selv råd til at have 16 hektar dernede? Det var det fysiske, det andet: Det er fedt at have en kæmpe familie, dem man boede i kollektiv med, ja, det var jo familie, de andre børn, opfattede jeg nærmest som mine søskende. Lige sådan med Rio Mira, mennesker jeg nu har

kendt næsten i 25 år, nogen af dem føler jeg da en slags slægtsfællesskab med. Det bofællesskab jeg bor i nu, dér kommer Stefan og tager mine drenge med ned på spil-café, det kan jeg ikke fordrage. Det gør jeg ikke, jeg hader computerspil. Så tager jeg hans børn med ud til hønsene og kyllingerne. Det at have en hverdag sammen, have en voksen at snakke med, nogle gange arbejde på fællesprojekter. Det at lære mennesker at kende over en rigtig lang periode, det giver noget. Uden at nævne navne, nogen kan man ikke med i starten, og så efterhånden viser det sig jo, hvad de indeholder. Der er kommet mange ind i foreningen, men det jeg mangler er nogen kreative væsener, nogle flere Futter-typer (*tidl. medlem nr. 47 Carsten Nash, red.*) Jeg havde fra starten forestillet mig, at det var blevet et mere farverigt sted, ja også når jeg tænker på Nardo. Jeg synes, stedet i dag er blevet lidt for pænt. I virkeligheden efterlyser jeg jo nok nogen, der er anderledes end mig selv, et sted hvor man byggede portalen fx i glasskår. Projektstyringen, når du bygger og der er store beløb involveret, dér kan jeg godt forstå man prøver at have korte tøjler, men det begrænser jo friheden, eller også lysten til at lave projekterne. Så må man kun være der 3 måneder, og man kan jo ikke bare selv tage derned og fælde 400 eukalyptus-stammer, flække dem med økser og så tømre et atelier eller en stor veranda ud over skråningen. Det der med at lave et frirum og kreativitet, det ku jeg længes efter.

Nardos engagement i projektet Rio Mira? Jeg har egentlig altid opfattet min far som projektmanager, i min barndom har jeg aldrig set ham som én, der havde et arbejde, der var jo altid projekter. Det kan du jo ikke leve af, tænkte man måske, om det nu var Nordkaperen, Fiolteatret, Dyreborg, Fiolteatret, Den Røde Højskole, Jumbofonden, Rio Mira, Pakhus 12 eller de andre ting han startede. Han har aldrig startet noget for at tjene penge på det. Der er mange der har sagt: Hvis du havde lavet noget business, så havde du tjent kassen. For du kan jo motivere folk til at være med og få folk til at tro på det,

også med din begejstring. Nu var det jo ikke kun Nardo der startede Rio Mira, men det var nok blevet mindre, hvis han ikke havde været med. Det var nok blevet et godt lille hus ude ved Milfontes. Det var nok ikke blevet 16 hektar og et par gårde, plus at man så lige købte noget til. Og det, tror jeg nok, er Nardos største fingeraftryk, det dér med skalaen. Det endte ikke med at blive 25 mand i en fed parcel med en god udsigt, det kunne også have været dejligt. Det ville han have købt til i stedet for, som vores strand hacienda. Nej den store skala, med store armbevægelser og pompøst. Jeg tror faktisk, han ville være en lille smule skuffet i dag, hvis han så det. Jeg tror han ville synes, det var blevet for meget timeshare, uden at det er det. Jeg tror han ville sidde og sige: Der er for mange pensionister. Altså, det er ikke bare det... han ville gerne provokeres, og jeg tror ikke han ville blive provokeret nok af de mennesker, der er der i dag. Han elskede at provokere nogen og få noget igen. Jeg har selv lige været derne, og alle har været skide søde, og jeg er selv en lille smule kedelig, jeg er jo bare sammen med Jane og mine 2 unger. Jeg er en af dem, han ville opfatte som en lille smule kedelig. Han var jo typen der inviterede. Hvis han gik ned i byen, så tog han folk med hjem til Quintaen. Hjem i fælleskøkkenet, sidde og snakke og drikke og synge hele natten, indtil de gik om morgenen. Vi er lidt for pæne dernede. Han ville synes. at festen manglede lidt, farverne og festen, de vilde diskussioner, hvor man kan battle lidt, på politik og på holdninger. Det er svært at sige, om man synes det er fedt eller ej. Jeg har altid godt kunnet lide at være sammen med ham. Jeg kunne da godt en gang i mellem, når Nardo skulle op på bordet og synge russisk, tænke åh nej. Men jeg vidste jo også godt, jeg ville kede mig, hvis han ikke gjorde det. Altså den festlige side af ham, den savner jeg. Men han havde jo også en selvdestruktiv side, hvor jeg også syntes, det kunne være træls at være sammen med ham. Det var når vi var alene, så var der jo ikke noget publikum, så var det jo ikke interessant. Ikke at han ikke interesserede sig i os børn, han ku sagtens snakke meget med os, ville rigtig gerne have

ting ud af os, forstå hvem vi var, og hvad vi mente om ham. En gang imellem kammede det jo over, når han drak alt for meget. Der var nogle perioder dernede, lige efter han mistede Vivi, indtil han mødte Birgitte. Der kunne han godt have de sjove aftener, men han kunne også have de lede formiddage, hvor han lige skulle reparere det hele med en 10 Macieira'er. Der var næsten et års tid, hvor jeg ikke gad se ham. Men han fik styr på sig selv med Birgittes hjælp. Børn syntes Nardo jo ikke man kunne diskutere med. Han virkede mere interesseret i os som voksne, efter vi havde fået vores egne holdninger. Her prøvede han at finde ud af, hvem vi var. De sidste år ville han gerne vide, hvordan vi havde opfattet ting som børn. Han ville vide, om vi syntes, han havde svigtet.

Mens jeg var i Mozambique, kom Vibeke og Nardos mor derned. Men så en dag sagde Nardo: Nu tager jeg 14 dage sammen med min søn, og så flyver vi op til Pemba, kun os to sammen. Og hans mor spurgte så: Tager du af sted? Skal jeg så blive alene her i Maputo med Vibeke? Ja, var svaret. Da var han meget dedikeret på mig, og det var dér, jeg for alvor lærte min far at kende. De sidste år var vi meget mere sammen, i Jumbo kollektivet, men en kernefamilie var vi ikke. Han boede oppe på 3. sal og Merethe nede i stuen, og Jesper og jeg havde jo kælderlokalerne. Vi var et kollektiv.

"HANS KONGSTANKE VAR ET NON-PROFIT PROJEKT, ET STED HVOR ALLE UANSET INDTÆGT SKULLE KUNNE VÆRE MED." SKREV PER MIDHOLM I NEKROLOGEN TIL VORES BLAD I 2004.

THOMAS ER FØDT I 1965. NARDO, 1937 – 2004.



**Nedskrevet af
Vagn 106**

Foto:
Thomas